

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра обліку, аналізу і аудиту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Професійна етика в обліку, аудиті та оподаткуванні

вибіркова

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Економічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: Ковальчук Тетяна Миколаївна, д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку, аналізу і аудиту
Кузь Василь Іванович, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту

Профайли викладачів: <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-obliku-analizu-i-audytu/kolektyv-kafedry/kovalchuk-tetyana-mykolayivna>
<https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-obliku-analizu-i-audytu/kolektyv-kafedry/kuz-vasyl-ivanovych>

Контактний телефон: +38(050)9287675
+38(095)0444671

E-mail: t.kovalchuk@chnu.edu.ua
v.kuz@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua>

Консультації: згідно з графіком

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

В умовах ринкових трансформацій, ускладнення господарських процесів та посилення конкурентної боротьби професійна діяльність бухгалтера, аудитора та податківця вимагає особливого контролю та самоконтролю щодо дотримання етичних норм. Професійна етика відіграє важливе значення для вказаних професій, адже в процесі виконання посадових обов'язків ідентифікуються об'єкти та завдання в основі яких лежить комунікаційний процес між різними економічними суб'єктами. Структура навчальної дисципліни «Професійна етика в обліку, аудиті та оподаткуванні» містить елементи, які забезпечують надання здобувачам необхідних знань, обов'язкових для того, щоб якісно виконувати завдання щодо дотримання фундаментальних принципів професійної етики, виявлення загроз та розробки застережних заходів для їх усунення або зменшення до прийняттого рівня, у процесі навчання та в ході професійної діяльності у сфері бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування. Змістове наповнення навчальної дисципліни «Професійна етика в обліку, аудиті та оподаткуванні» розкриває основні принципи, підходи, методiku та процедури, застосування яких повинне забезпечити належну якість та дотримання професійної етики відповідно до міжнародних стандартів.

2. Мета навчальної дисципліни

Оволодіння теоретичними знаннями та набуття практичних навичок застосування норм та принципів поведінки професійних бухгалтерів, аудиторів податківців, принципами участі в комунікаційних процесах, дотримання ними визначеного рівня відповідальності перед іншими економічними суб'єктами та суспільством в цілому.

3. Пререквізити та постреквізити

Навчальна дисципліна «Професійна етика в обліку, аудиті та оподаткуванні» є вибірковою компонентою освітньої програми та вивчається здобувачами на другому (магістерському) рівні вищої освіти в обсязі 120 год (4 кредити). Вивчення здобувачами навчальної дисципліни «Професійна етика в обліку, аудиті та оподаткуванні» здійснюється на основі отриманих знань та практичних навичок з навчальних дисциплін «Вступ у спеціальність», «Податкова система», «Бухгалтерський облік (теорія)», «Облік і звітність в оподаткуванні», «Аудит», «Фінансовий облік І», «Фінансовий облік II», «Організація обліку та оптимізація оподаткування», «Управління комунікаціями, конфліктами та бізнес етика», «Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами» тощо. Вивчення навчальної дисципліни «Професійна етика в обліку, аудиті та оподаткуванні» базується на потенційному паралельному освоєнні теоретичних і практичних матеріалів з таких навчальних дисциплін як «Організація і методика аудиту», «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством», «Адміністрування податків», «Практикум Податковий консалтинг».

4. Результати навчання

Компетентності та програмні результати навчання, які посилює та поглиблює навчальна дисципліна «Професійна етика в обліку, аудиті та оподаткуванні» відповідно до Освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування»:

4.1. Загальні компетентності:

- ЗК 1. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/ видів економічної діяльності);
- ЗК 9. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності;
- ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

4.2. Фахові компетенції:

- ФК 6. Використовувати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг з дотриманням вимог професійної етики в процесі практичної діяльності;
- ФК 8. Здатність виконувати адміністративно-управлінські функції у сфері діяльності суб'єктів господарювання, органів державного сектору;
- ФК 9. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

4.3. Очікувані програмні результати:

- ПРН 1. Вміти розвивати та підвищувати свій загальнокультурний рівень і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем економіки та управління;
- ПРН 5. Володіти інноваційними технологіями, обґрунтовувати вибір та пояснювати застосування нової методики підготовки і надання облікової інформації для потреб управління суб'єктом господарювання;
- ПРН 6. Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації;
- ПРН 8. Обґрунтовувати вибір оптимальної системи оподаткування діяльності суб'єкта господарювання на підставі діючого податкового законодавства;
- ПРН 13. Знати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутні послуги з дотриманням вимог професійної етики.
- ПРН 16. Здійснювати публічні ділові і наукові комунікації задля

вирішення комунікативних завдань державною та іноземними мовами;

– ПРН 17. Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування;

– ПРН 18. Дотримуватися норм професійної та академічної етики, підтримувати врівноважені стосунки з членами колективу (команди), споживачами, контрагентами, контактними аудиторіями;

– ПРН 19. Вміти проектувати, планувати і проводити пошукові і розвідувальні роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п/с	лаб.	інд.	с.р.		л	п/с	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Основоположні принципи та концептуальна основа професійної етики											
Тема 1. Етика бізнесу та економічна психологія	18	1	1	–	–	16	18	–	–	–	–	18
Тема 2. Сутність професійної етики, її виникнення та еволюція в суспільстві	14	1	1	–	–	12	14	1	–	–	–	13
Тема 3. Регулювання професії бухгалтера, аудитора та податківця	12	2	2	–	–	8	12	1	–	–	–	11
Тема 4. Основоположні принципи та концептуальна основа етики бухгалтерів, аудиторів та податківців	12	2	2	–	–	8	12	–	–	–	–	12
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	56	6	6	–	–	44	56	2	–	–	–	54
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Етика для бухгалтерів, аудиторів та податківців											
Тема 5. Етика для професійних бухгалтерів у бізнесі	16	2	2	–	–	12	16	2	2	–	–	12
Тема 6. Етика для професійних бухгалтерів у публічній практиці	18	2	2	–	–	14	18	2	2	–	–	14
Тема 7. Етика для штатних професійних бухгалтерів	14	2	2	–	–	10	14	–	–	–	–	14
Тема 8. Етика для працівників контролюючих органів	16	2	2	–	–	12	16	–	–	–	–	16
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	64	8	8	–	–	48	64	4	4	–	–	56
Усього годин	120	14	14	–	–	92	120	6	4	–	–	110

5.2. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів складається з обов'язкових і вибіркових завдань.

Обов'язкова робота здобувачів:

- 1) опрацювання лекційного матеріалу;
- 2) вивчення питань дисципліни, що винесені на самостійне опрацювання;
- 3) виконання ситуаційних завдань.

Вибіркова робота здобувачів:

- 1) виконання науково-пошукових завдань;
- 2) виконання індивідуальних ситуаційних завдань.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	2	3	4
1	Тема 1. Етика бізнесу та економічна психологія	16	18
2	Тема 2. Сутність професійної етики, її виникнення та еволюція в суспільстві	12	13
3	Тема 3. Регулювання професії бухгалтера, аудитора та податківця	8	11
4	Тема 4. Основоположні принципи та концептуальна основа етики бухгалтерів, аудиторів та податківців	8	12
5	Тема 5. Етика для професійних бухгалтерів у бізнесі	12	12
6	Тема 6. Етика для професійних бухгалтерів у публічній практиці	14	14
7	Тема 7. Етика для штатних професійних бухгалтерів	10	14
8	Тема 8. Етика для працівників контролюючих органів	12	16
Разом		92	110

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Методи навчання:

МН 1 – вербальні методи (лекція, бесіда, диспут, пояснення, розповідь та інші);

МН 2 – семінари, практичні та лабораторні роботи;

МН 3 – наочні методи (презентація, демонстрація, ілюстрація);

МН 5 – проблемно-пошукові методи;

МН 7 – інтерактивні методи;

МН 8 – ситуаційні завдання;

МН 9 – робота з інформаційними ресурсами (нормативними джерелами, навчально-методичною та науковою літературою, інтернет-ресурсами);

МН 10 – самостійна робота;

МН 11 – дистанційне навчання з використанням системи Moodle;

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни

Контрольні заходи охоплюють поточний та підсумковий контроль знань здобувача. Поточний контроль здійснюється з метою перевірки досягнення програмних результатів за окремими темами під час проведення семінарських та практичних занять з урахуванням самостійної роботи здобувача. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання підсумкових навчальних досягнень здобувачів.

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- ЗО 1 – фронтальне опитування;
- ЗО 2 – індивідуальне опитування;
- ЗО 3 – стандартизовані тести;
- ЗО 4 – розв’язування практичних ситуацій;
- ЗО 5 – тематичні контрольні роботи;
- ЗО 6 – презентація результатів виконання індивідуальних та командних завдань (наукових, розрахункових, аналітичних та інших);
- ЗО 12 – виступи та презентації здобувачів на науково-практичних заходах;
- ЗО 13 – інші види індивідуальних та групових завдань;
- ПК – підсумковий контроль – залік.

Система оцінювання знань здобувачів з дисципліни «Професійна етика в обліку, аудиті та оподаткуванні» передбачає оцінювання окремих видів (напрямів) роботи здобувачів, зокрема:

- 1) оцінювання роботи здобувачів на семінарських і практичних заняттях;
- 2) оцінювання відповіді здобувача при складанні заліку.

Максимальна кількість балів за змістові модулі:

– *I змістовий модуль* – 30 балів (за усні та письмові відповіді на семінарських і практичних заняттях (в т.ч. за самостійну та індивідуальну роботу));

– *II змістовий модуль* – 30 балів (за усні та письмові відповіді на семінарських і практичних заняттях (в т.ч. за самостійну та індивідуальну роботу)).

Система оцінювання навчальних досягнень:

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням оголошених термінів виконання без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання. Письмові роботи перевіряються на плагіат і допускаються до захисту із текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час виконання контрольних заходів заборонено і призводить до незадовільного оцінювання.

Відвідування занять. Обов’язковою умовою виконання навчального плану є відвідування практичних (семінарських) занять. За об’єктивних причин

навчання може відбуватись за індивідуальним графіком чи у онлайн-форматі.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Результати поточного оцінювання навчальних досягнень відображаються у *Журналі обліку успішності* (за темами) викладача.

Розподіл балів між видами (напрямами) роботи здобувача наведений в табл. 1.

Таблиця 1

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Денна форма									
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5		

При виставлені загальної підсумкової оцінки за шкалою ECTS за дисципліну враховуються отримані здобувачем бали за всі змістові модулі та на заліку. Переведення загальної кількості набраних балів в підсумкову оцінку за шкалою ECTS здійснюється за допомогою встановленої шкали (табл. 2) (згідно Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича).

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

8. Рекомендована література

8.1. Фахова (основна)

1. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика : навч. посіб. Київ : Центр уч. л-ри, 2021. 252 с.
2. Голов С.Ф., Голубка Я.В., Костюченко В.М., Кузіна Р.В., Чижевська Л.В. Професійна етика бухгалтера: підручник. Житомир : ПП Рута 2022, 260 с.
3. Зусін В.Я. Етика та етикет ділового спілкування: Навч. Посібник К.: Центр навчальної літератури, 2005. 224 с.
4. Кодекс Етики Професійних бухгалтерів. Міжнародна Федерація Бухгалтерів. Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України. 2010. ДГВПП «Зовнішторгвидав України». 124 с.
5. Кулинич М.Б., Скорук О.В. Професійна етика бухгалтера, аудитора та податківця: конспект лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 113 с..
6. Мокринська З.В. Кодекс етики професійних бухгалтерів як основа побудови ефективної бухгалтерської практики. *Економіка та держава*. 2022. №5. С. 79-84. URL : http://www.economy.in.ua/pdf/5_2022/14.pdf. (дата звернення: 22.04.2023).
7. Нужна О.А. Професійна етика та її місце у підготовці фахівців з обліку і оподаткування. *Економічний форум*. 2021. №2. С. 142-147. URL: http://e-forum.lntu.edu.ua/index.php/ekonomichnyy_forum/article/view/215/202. (дата звернення: 22.04.2023).
8. Розіт Т.В., Слюніна Т.Л. Національні особливості застосування кодексу етики професійних бухгалтерів міжнародної федерації бухгалтерів. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 30. С. 551-556. URL : http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/30_2019_ukr/85.pdf. (дата звернення: 22.04.2023).

8.2. Нормативна база

1. Кодекс етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту: Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від № 1217 від 29.09.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1195-11#Text>. (дата звернення: 22.04.2023).
2. Концептуальна основа фінансової звітності. URL: <https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/%D0%9A%.pdf>. (дата звернення: 22.04.2023).
3. Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/kodex_et.pdf. (дата звернення: 22.04.2023).
4. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Частина 1. Видання 2016-2017 років. URL: http://www.apu.com.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C1.pdf (дата звернення: 22.04.2023).
5. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання

впевненості та супутніх послуг. Частина 2. Видання 2016-2017 років. URL: http://www.apu.com.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C1.pdf (дата звернення: 22.04.2023).

6. Податковий кодекс України: Кодекс України, Кодекс, Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/conv#n965>. (дата звернення: 22.04.2023).

7. Положення про Державну податкову службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 6.03.2019 р. №227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#n15>. (дата звернення: 22.04.2023).

8. Правила етичної поведінки в органах Державної податкової служби: Наказ Державної податкової служби України № 52 від 02.09.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0052872-19#Text>. (дата звернення: 22.04.2023).

9. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2258-19/page4> (дата звернення: 22.04.2023).

10. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 22.04.2023).

9. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua. (дата звернення: 22.04.2023).

2. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua>. (дата звернення: 22.04.2023).

3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua>. (дата звернення: 22.04.2023).

4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua. (дата звернення: 22.04.2023).

5. Офіційний сайт Міжнародної Федерації Бухгалтерів. URL: www.ifac.org. (дата звернення: 22.04.2023).

6. Офіційний сайт Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України. URL: www.ufraa.org. (дата звернення: 22.04.2023).